

BJÖRKEBY GÅRDSTOMT I SÖDRA JÄRFÄLLA

Arkeologisk förundersökning inom fastigheten Björkeby 1:2,
RAÄ-nr Järfälla 302:1, Järfälla socken och kommun,
Stockholms län, Uppland

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:2997

ANDERS BORNFALK BACK

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Björkeby gård i början av 1950-talet. Ljusa nybyggda villor omgärdar nu den gamla gården i mitten av bilden, som nästan försvinner in i landskapet. Foto: Lars Gustafsson Jr., Järfälla kommuns bildarkiv.

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2017

 Detta verk är licensierat under en Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens. Licens texten finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv> eller genom att skriva till Creative Commons, 543 Howard Street, 5th Floor, San Francisco, California, 94105, USA.

BJÖRKEBY GÅRDSTOMT I SÖDRA JÄRFÄLLA

Arkeologisk förundersökning inom fastigheten Björkeby 1:2,
RAÄ-nr Järfälla 302:1, Järfälla socken och kommun,
Stockholms län, Uppland

ANDERS BORNFALK BACK

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:2997

SAMMANFATTNING

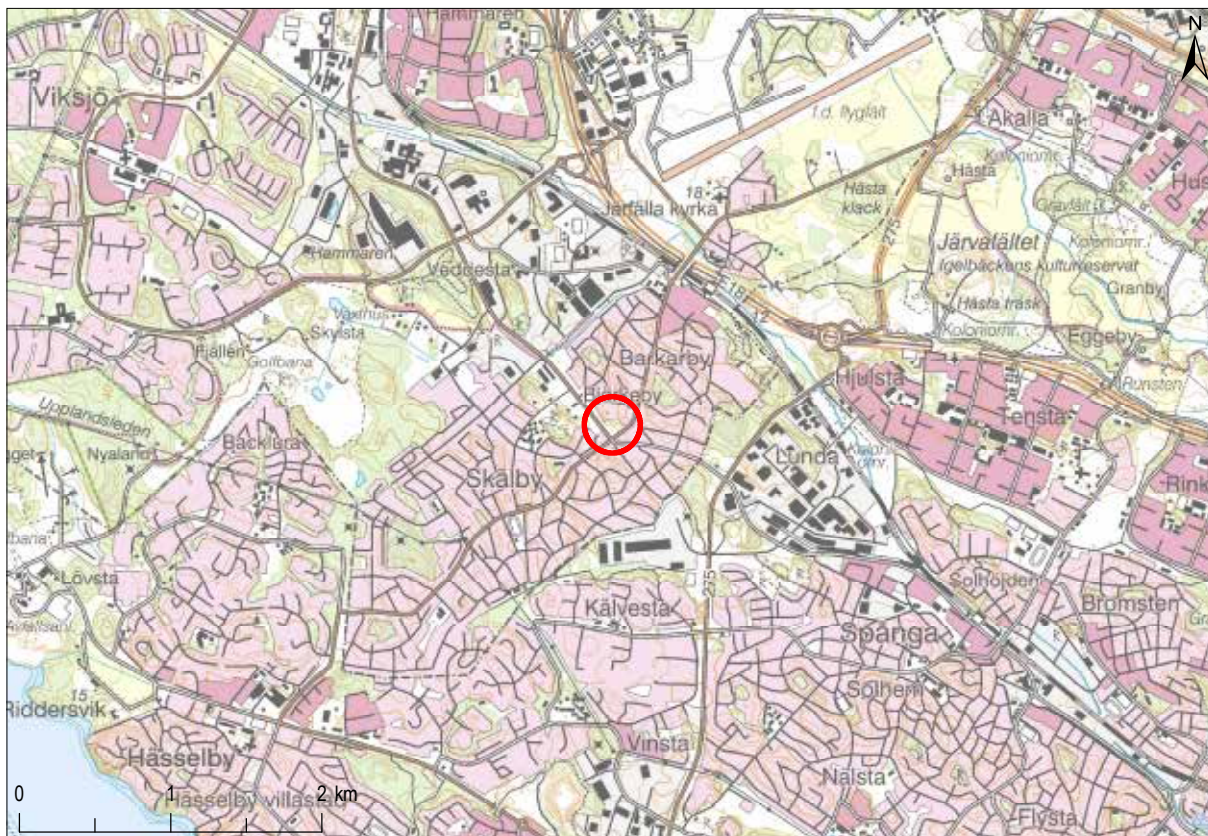
Arkeologikonsult har genomfört en förundersökning i avgränsande syfte inom fastigheten Björkeby 1:2 i Järfälla kommun, Stockholms län. Syftet var att i väst, syd och öst avgränsa fornlämningen Järfälla 302:1, som utgörs av en gårdstomt/bytomt vars bebyggelse-läge är känt från 1630-tal, men som omtalas i skrift redan under första halvan av 1300-talet. Förundersökningen utfördes på uppdrag av Järfälla kommun efter beslut av länsstyrelsen med anledning av en planerad detaljplaneläggning.

Gårdstomten kunde tydligt avgränsas i väst där endast recenta konstruktioner och störningar påträffades. I öst ger ett flertal tomma schakt i grässlätten en tydlig

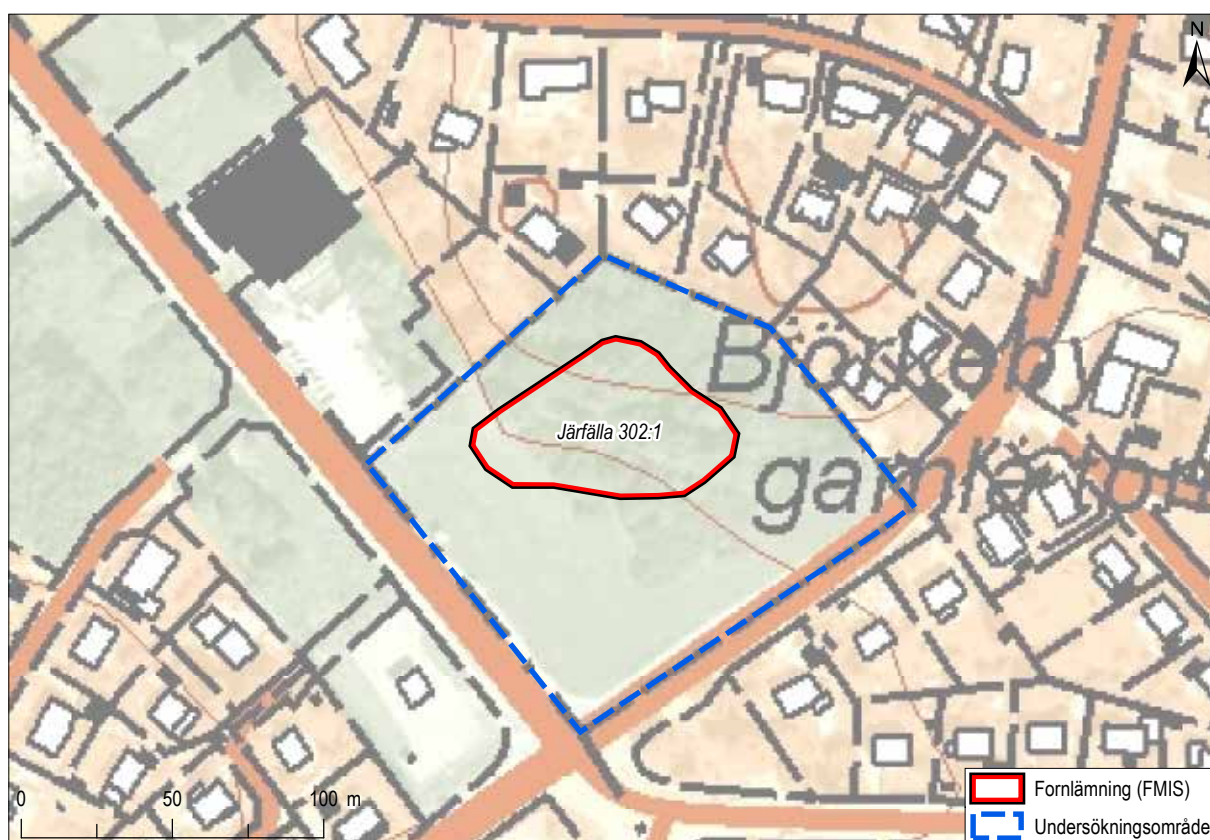
yttre begränsning av fornlämningen. På grund av förhöjda naturvärden och den buffertzonen som omgärdar dem kunde här inga schakt tas upp i impedimentsmarken närmre de kända lämningarna. Följaktligen kan inte den exakta gränsen för var fornlämningen tar vid i öst klarläggas, utan att först göra åverkan på områdets högre naturvärden. I de centrala schakten framkom lämningar efter 1700-talets bebyggelsestruktur i form av en husgrund, en terrassering, stolphål och fyndförande lager. Ett stolphål ¹⁴C-daterade till 1500-tal vilket belägger gårdstomtens bebyggelse-läge till tiden innan kartmaterialet. Dessa spår tunnade ut mot syd där endast spridda anläggningar kopplade till gårdstomtens perifera aktivitet återfanns.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	4
BAKGRUND OCH SYFTE	7
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSBILD	7
METOD OCH GENOMFÖRANDE	9
RESULTAT	10
Kartanalys.....	10
Fältarbete	11
SLUTSATS OCH DISKUSSION	16
REFERENSER.....	18
Litteratur	18
Arkiv och register.....	18
Historiska kartor	18
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	19
BILAGOR	20
Bilaga 1. Schaktbeskrivning.....	20
Bilaga 2. Anläggningsbeskrivning.....	22
Bilaga 3. Fyndtabell	25
Bilaga 4. ¹⁴ C-analys	26

Figur 1. Undersökningsområdet markerat på Terrängkartan, skala 1:50 000.

Figur 2. Gårdstomten Björkeby (Järfälla 302:1) markerad på Fastighetskartan, skala 1:2 500.

BAKGRUND OCH SYFTE

Med anledning av en planerad detaljplaneläggning längs Byleden i Järfälla kommun utförde Arkeologikonsult under en vecka i maj 2017 en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Björkeby 1:2 (figur 1). Syftet var att avgränsa den fornlämningsregistrerade gårdstomten Björkeby (Järfälla 302:1) i

väst, syd och öst, för att skapa ett underlag till länsstyrelsens bedömning huruvida lämningen berörs av exploateringsplanerna. Förundersökningen utfördes på uppdrag av Järfälla kommun efter beslut av länsstyrelsen i Stockholms län.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSBILD

Björkeby gårdstomt ligger idag mitt i tät villabebyggelse i korsningen Skälbyvägen och Byleden (tidigare Odlarvägen) (figur 2). Innan denna fas av kraftig exploatering av området tog fart kring mitten av förra seklet dominerades det lokala landskapet av skogbeklädda moränhöjder med åkrar, hag- och ängsmark mellan dem. Gårdstomten ligger i södra änden av en av dessa nord-syd-gående höjder med plana ytor i nordligaste delen av fornlämningen, som i syd övergår i en längre sluttning. Impedimentet gränsar i syd till en mindre grässlätt som fram till första halvan av 1900-talet åtminstone delvis utgjort åkermark. En större allé av uppvuxna lindar längs kanten av impedimentet, och en äldre fruktträdgård på grässlätten, dominerar idag denna bitvis övervuxna plats (figur 3).

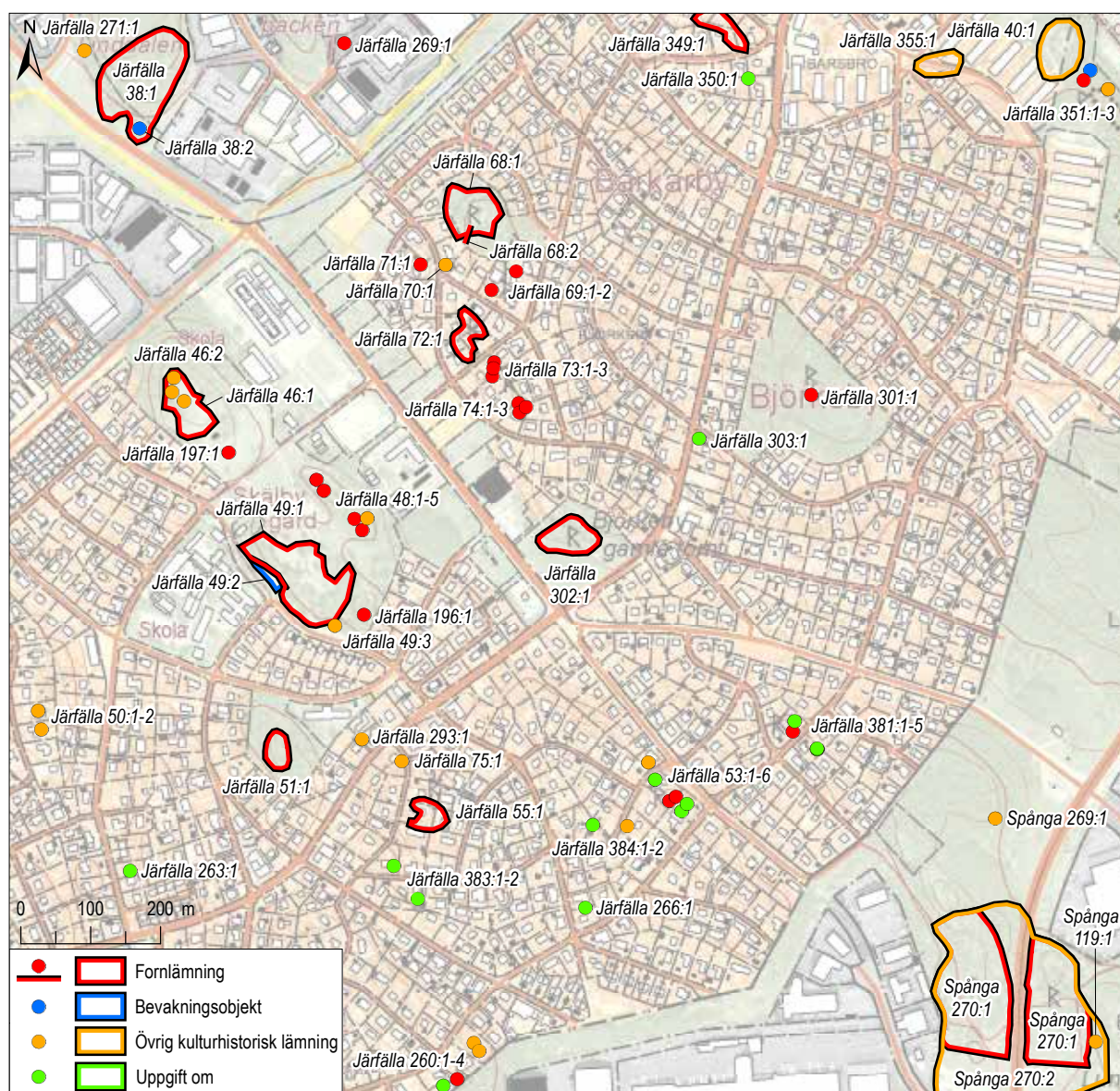
Första skriftliga omnämmandet av Björkeby gård är från ett bevarat pergamentbrev daterat i Stockholm år 1331. Här omnämns ett byte av mark mellan borgaren Ingolf och Klara kloster. Gården var under första halvan av 1500-talet ett kyrkogods där de första jordeböckerna omnämner att Björkeby bestod av 6 öresland jord. Bebyggelselaget är känt från kartmaterial först från 1636 och var bebott till 1960-talet, men där gården under vissa kortare perioder under framförallt 1600-talet legat öde (se Gustavsson 1957, s. 221–225 för en mer grundlig genomgång av Björkeby gårdstomt i arkivmaterialen).

Figur 3. Översikt över Björkeby gårdstomt innan undersökningen. Impedimentsmarken övergår i syd till grässlätt. Foto från sydväst.

Det är framförallt på höjderna som omgivningens fornlämningar har identifierats. Lösfynd av enkla skafthålsyxor (Järfälla 248:2; Järfälla 289:1) tyder på aktivitet i området från åtminstone yngsta neolitikum/äldre bronsålder, då de uppstickande höjderna på upp mot 20–25 möh utgjorde mindre öar i en innerskärgård. På samma höjdparti där Björkeby gårdstomt är beläget finns även ett flertal stensättningar (t.ex. Järfälla 69:1; Järfälla 73:1–3), ett röse (Järfälla 69:2), högar (Järfälla 72:1), två gravfält (Järfälla 68:1; Järfälla 72:1) och en hägnad (Järfälla 68:2) (figur 4). I Björkebys närhet finns dessutom lämningar samtida med gårdstomten. Ett par hundra meter åt nordöst finns uppgifter om torpet Lilla Björkeby (Järfälla 303:1). Detta omnämns första gången i domboken

1674 och finns även med på 1687 års geometriska karta. Av torpet finns idag inga spår men ska ha bebotts till 1881 (Gustafsson 1957, s. 226). Även Äggelunda gårdstomt en kilometer norrut är samtida med Björkeby. Denna gårdstomt undersöktes 2011 och platsen visade sig ha bebyggelsekontinuitet från romersk järnålder till modern tid, med undantag från en period under sen medeltid (Evanni et al. 2013). Ett flertal andra torp och gårdsmiljöer belagda från åtminstone 1600-tal finns i Björkebys omgivning (t.ex. Järfälla 262:1; Järfälla 263:1; Järfälla 266:1; Järfälla 350:1; Järfälla 270:1–2; Järfälla 374:1–2) och antyder att sydöstra Järfälla under tidigmodern tid utgjorde en förhållandevis välbefolkad bygd med ett agrart fokus.

Figur 4. Undersökningsområdet med närliggande fornlämningar markerade på Fastighetskartan, skala 1:10 000.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Förundersökningen innefattade fyra moment:

- *Översiktlig genomgång av kart- och arkivmaterial*
- *Kartering av gårdstomtens ovan mark synliga lämningar och naturvärden*
- *Sökschaktning*
- *Sammanställning av resultatet i rapportform*

Den inledande **kart- och arkivstudien** omfattade en genomgång av fornminnesregistret (FMIS), Ortnamnsarkivet (SOFI), Statens Historiska museers samlingar (SHM), Lantmäteriets digitala samling av historiska kartor, samt Riksarkivets digitala kartarkiv. Även Vitterhetsakademiens bibliotek och Järfälla kommuns bildarkiv nyttjades för lokalspecialiserad litteratur och fotografier. Arkeologiska rapporter relevanta för undersökningen eftersöktes i Riksantikvarieämbetets digitala öppna arkiv (Samla). Historiska kartor som bedömdes som användbara i förståelsen av Björkeby gårdstomts utveckling rektifierades mot dagens förhållanden, vilket möjliggjorde analyser i en GIS-miljö tillsammans med övriga fornlämningsdata, de lokala geografiska och topografiska förutsättningarna, samt sentida omdaningar.

Kartering utfördes av gårdstomtens ovan mark synliga lämningar och av högre naturvärden. Dessa värden markerades initialt av Järfälla kommuns skogsförvaltare och utgjordes framförallt av en allé av uppvuxna lindar samt en fruktträdgård, men även större ekar och andra kulturmiljöväxter fanns på platsen. Då delar av denna växtlighet i dagsläget inte berörs av exploateringsplanerna utan ska bevaras gjordes en avvägning vid placeringen av sökschakten mellan förundersöknings syfte och förekomsten av naturvärdena, så att målet med förundersökningen skulle uppnås samtidigt som skador på träden och deras rotsystem i största möjliga mån undvikas. Delar av gårdstomten var inför undersökningen även mycket kraftigt bevuxen av sly, vilket röjdes av Järfälla kommun innan sökschaktningen påbörjades.

Sökschaktning utfördes av två arkeologer mellan den 15:e och 19:e maj 2017. Totalt 22 schakt togs upp med en sammanlagd area av ca 750 m². Till schaktningen användes en bandburen maskin med rotortilt och schakten var mellan två och fyra meter breda med varierande längd. Schakten placerades strategiskt enligt önskan att avgränsa fornlämningens västra, södra och östra del och dess utformning anpassades efter de topografiska förutsättningarna och naturvärdena. Vissa av schakten utvidgades för att säkerställa påträffade anläggningars avgränsning och karaktär. Påträffade fynd, anläggningar, konstruktioner och lager mättes med en RTK-GPS, fotograferades med systemkamera och dokumenterades på en digital kontextblankett. Informationen fördes sedan över till dokumentationsprogrammet SiteWorks för vidare analys.

Tidigare undersökningar av liknande lämningar har demonstrerat fördelen med att se matjord och torv som en informationsbärande del av fornlämningen redan i utrednings/förundersökningsfas (se diskussion i Lindberg & Lingström 2016). Därför **metall-detekterades** all matjord/torv vid upptagning av schakten. På så sätt erhöles ytterligare en dimension i bedömning av aktiviteterna knutna till gårdstomten; dess ålder, funktion, rumsliga spridning och karaktär. Även framtagna lager, anläggningar och konstruktioner metalldetekterades för att snabbt kunna särskilja på sentida respektive äldre aktiviteter. Till metalldetekteringen användes en XP DEUS 28-RC-WS4 kombinerat med en Garrett Pro Pointer II.

Påträffade husgrunder rensades fram för hand och lodfotograferades. Då förundersökningen endast syftade till att avgränsa fornlämningen undersöktes i detta skede endast två lager och ett stolphål. Det senare **¹⁴C-daterades** (ICA). De två lagerna var tvungna att tas bort för bedömning av underlagrande konstruktioner. Därtill togs mindre provgropar upp i ytterligare några lager för att undersöka karaktär och djup. Fyndinsamlingen skedde restriktivt där endast keramik och kritpipor togs tillvara för att om möjligt få en antydning om gårdstomtens tidsdjup. Dessa kasserades efter genomgång. Resterande fyndmaterial mättes in, fotograferades i fält och dokumenterades innan de återdeponerades.

RESULTAT

Kartanalys

Den äldsta kartan över Björkeby är 1636 års geometriska avmätning (figur 5), och i kartbeskrivningen redovisas att gården vid denna tid uppskattas till 9 öresland. Gårdsstrukturen är schematiskt utmärkt i form av en byggnad belägen på ett gårdstun omgärdat av hägnader, åkrar och skogsmark. Söder om gårdstunet är en yta benämnd som *hage* och väst därom tar en större starräng vid. Det är framförallt gårdstunet, hagen och starrängen som sammanfaller med sökschakten.

Nästa avmätning skedde drygt 50 år senare då en liknande gårdsstruktur står att finna tillsammans med åkrar, hagar och skogsmark. Nu är året 1687

och gården benämns här som *Stoora Biörckby* (figur 6), och i kartbeskrivningen berättas att gården legat öde ett 20-tal år. Nu har dock torpet Lilla Björkeby uppstått strax nordöst om gården vilken delar åkermarken i solskifte med Björkeby, men har ängen för sig själv (se även Gustavsson 1957:226).

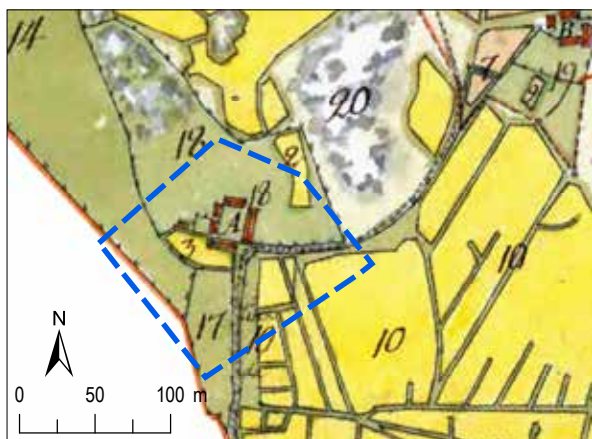
Kartan över 1773 års Storskifte är något mer detaljerad (figur 7). Här syns en gårdsstruktur bestående av fem byggnader uppförda i en kvadratisk planläggning, som därmed skapar en omgärdad gårdsplan mellan dem. Ytterligare en byggnad finns strax väst därom. Även Björkebys utfartsväg till Barkarby och Barsbro är utmärkt. Utöver åker och ängsmark sammanfaller även gårdens byggnader nu med sökschakten.

Figur 5. 1636 års geometriska avmätning är den tidigaste kartan över Björkeby gårdstomt, skala 1:5 000.

Figur 6. På den geometriska avmätningen från 1687 har torpet "Lilla Björkeby" etablerats nordöst om gårdstomten, skala 1:5 000.

Figur 7. En tydlig gårdsstruktur redovisas på Storskiftekartan 1773 där ett flertal hus bildar en kvadratisk planläggning, skala 1:5 000.

Figur 8. En mangårdsbyggnad och ett par uthus återfinns på Häradsekonomiska kartan från tidigt 1900-tal, skala 1:5 000.

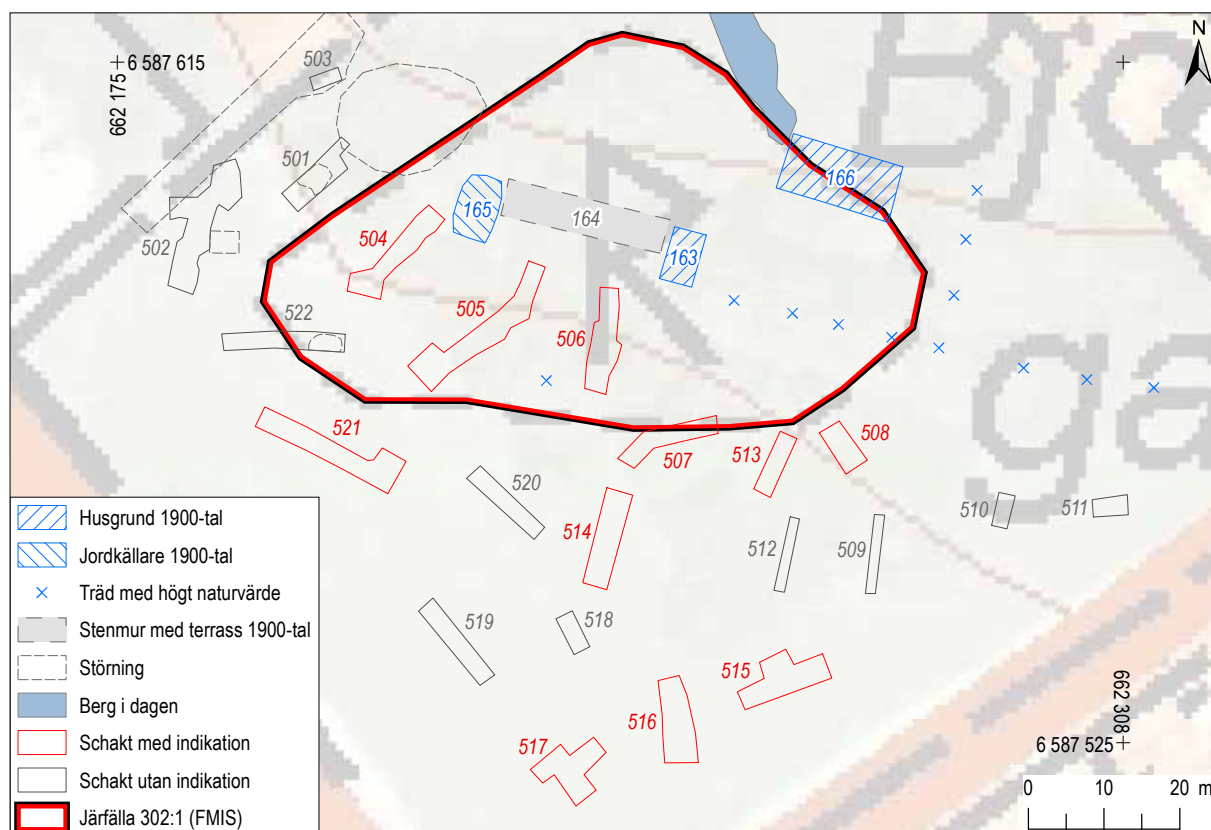

Figur 9. Lämningar efter förra seklets gårdsstruktur. Jordkällaren (165) i förgrunden, den långa stenmur (164) som bildar en terrasserad plan yta i norr samt i borte änden av bilden ena långsidan av husgrund 163. I bakgrunden den upp vuxna lindallén. Foto från väst.

På Häradsekonomska kartan från 1901–06 har gårdsstrukturen förändrats till att bestå av en man-gårdsbyggnad och ett par mindre uthus (figur 8). Det förhållandet återfinns även på Ekonomiska kartan från 1951 och består tills gården övergavs ett tiotal år senare.

Fältarbete

Vid den initiala karteringen identifierades två husgrunder (166 och 163), en jordkällare (165) och en stenmur med terrassering (164) (figur 9 och 10). Grunderna utgjordes av stenar sammanfogade med

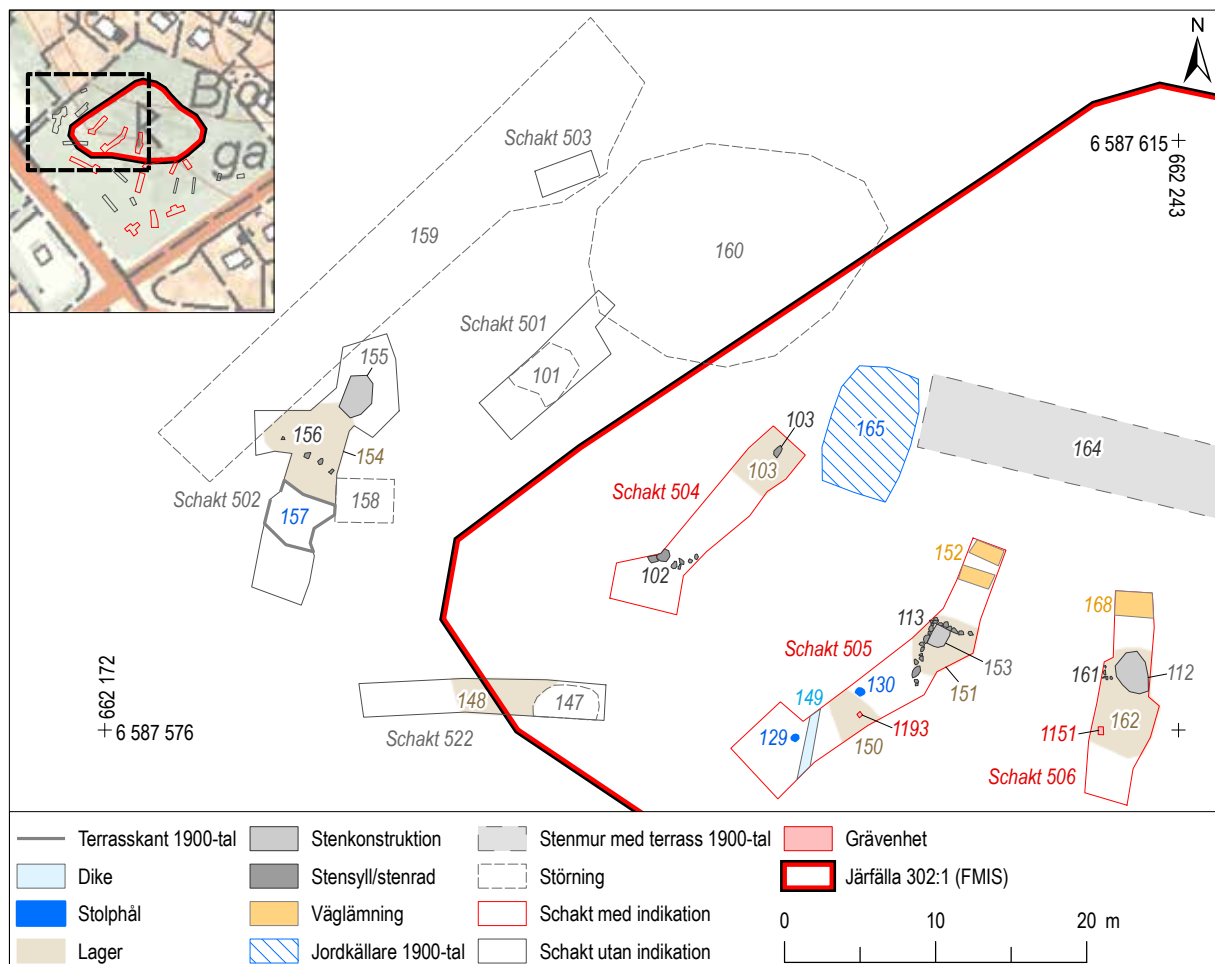
Figur 10. Resultat från karteringen och sökschaktningen, skala 1:1 000.

murbruk och sammanfaller rumsligt med byggnaderna på Häradsekonomiska kartan. Dessa representerar alltså gårdens bebyggelse från sekelskiftet 1800/1900. I Järfälla kommuns bildarkiv påträffades fotografier tagna under denna boningsfas. På dessa kan huskonstruktionerna identifieras som mangårdsbyggnad och ett mindre uthus (figur 11). Ytterligare två byggnader kan ses på dessa fotografier där det ena är placerat strax väst om jordkällaren (se omslagsbild). Av detta fanns idag inga spår av ovan mark men i norra delen av schakt 504 (figur 12) framkom en större flat sten liggandes i ett grusigt lager med fynd av keramik från tidigast 1800-tal. Stenen och lagret sammanfaller med placeringen av denna byggnad och torde då utgöra en bevarad syllsten och utjämningsmaterial till byggnadens grund. Den andra byggnaden återfinns enligt samma fotografi vid fastighetens västra kant, men där inga spår ovan mark kunde tydas. Vid upptagning av schakt 502 påträffades dock enstaka syllstenar, fundament till spis samt ett raseringslager

Figur 11. Mangårdsbyggnaden och ett uthus som de såg ut i mitten av 1940-talet. Nedanför husen går den väg som framkom i norra delen av schakt 505 och 506. Foto: John Lif. Järfälla kommuns bildarkiv.

med material från 1900-tal (figur 13), vilket tolkas som resterna av denna byggnad. Därmed är gårdstomtens alla sentida byggnader utmärkta i kartmaterialet identifierade.

Figur 12. Anläggningar i västra delen av Järfälla 302:1, skala 1:500. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:5 000.

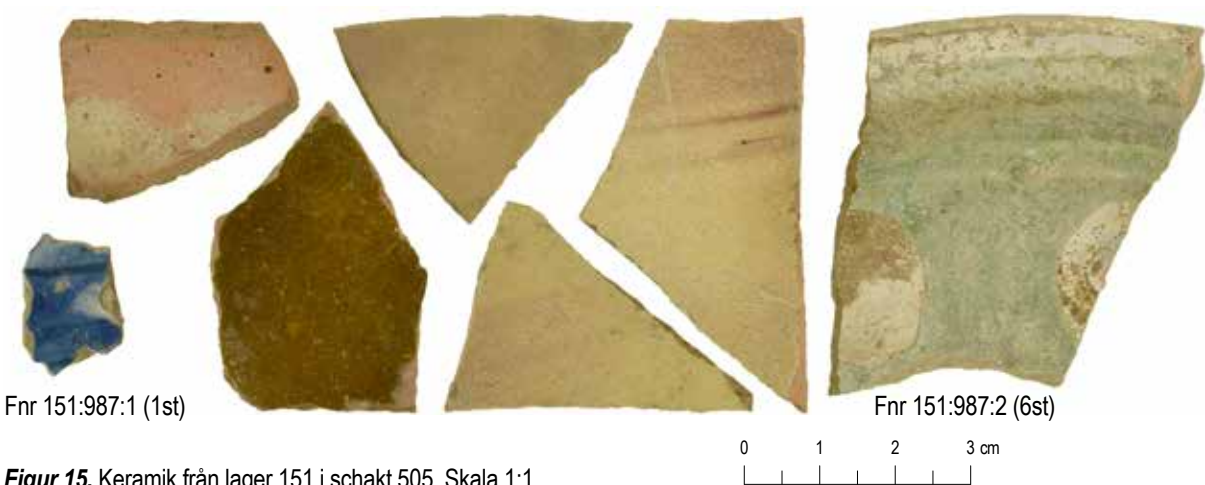
Figur 13. I lager 154 påträffades en pipa av det svenskpaterade märket Dollars, med skruvbart piphuvud. Dessa började tillverkas kring mitten av 1900-talet.

Ett flertal schakt upptogs längs södra änden av impedimentet mot gränsen till grässlätten för att på så sätt avgränsa gårdstomten söderut. I schakt 505 påträffades västra gaveln och en bit av norra långsidan av en husgrund liggandes i öst–västlig riktning. Denna bestod av tätt lagda syllstenar där en stenpackning med enstaka tegelstenar i hörnet av byggnaden sannolikt utgör fundament till en spis (figur 14). Ett raseringslager som låg ovanpå både syllstenarna och stenpackningen undersöktes och uppvisade fynd av rödgods (figur 15), fajans, botten av en butelj, en hästskosöm och smidda järnspikar. Dessa ger en grov datering av husgrunden till 1700-tal. Syllgrunden sammanfaller även med den södra av de byggnader som återfinns på 1773 års karta, vilket stärker dateringen av husgrunden till åtminstone 1700-talets senare hälft. Två stolphål samt ytterligare ett fyndförande lager framkom i södra änden av schakt 505, med fynd av buteljglas, smält glas och ett verktyg med egg. I schakt 506 påträffades en möjlig fortsättning av den norra långsidans syllrad, med en stenpackning som tycks placera sig strax utanför huset, vilket då kan tolkas

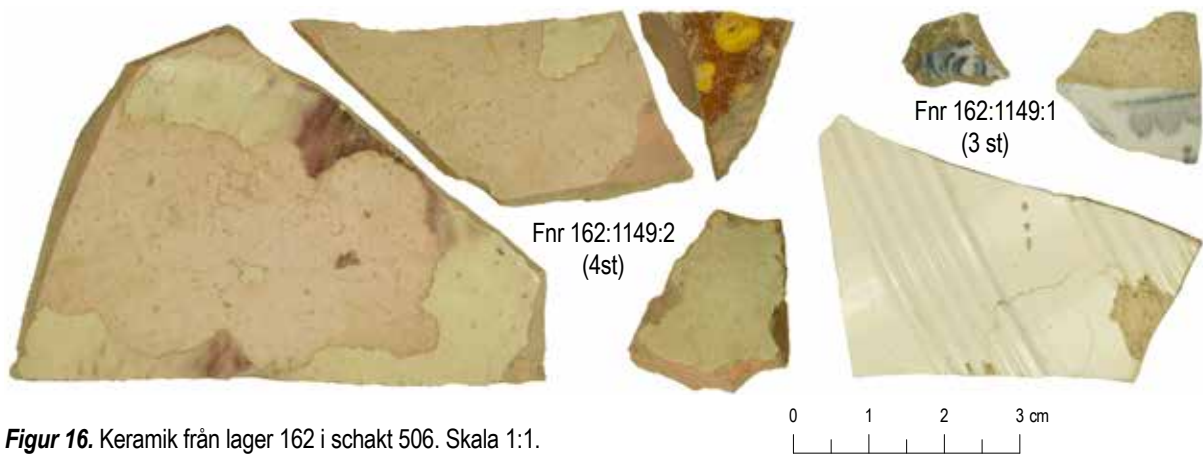

Figur 14. Lodfoto av husgrund med syllstenar (113) och möjligt spismursröse (153) i hörnet, schakt 505.

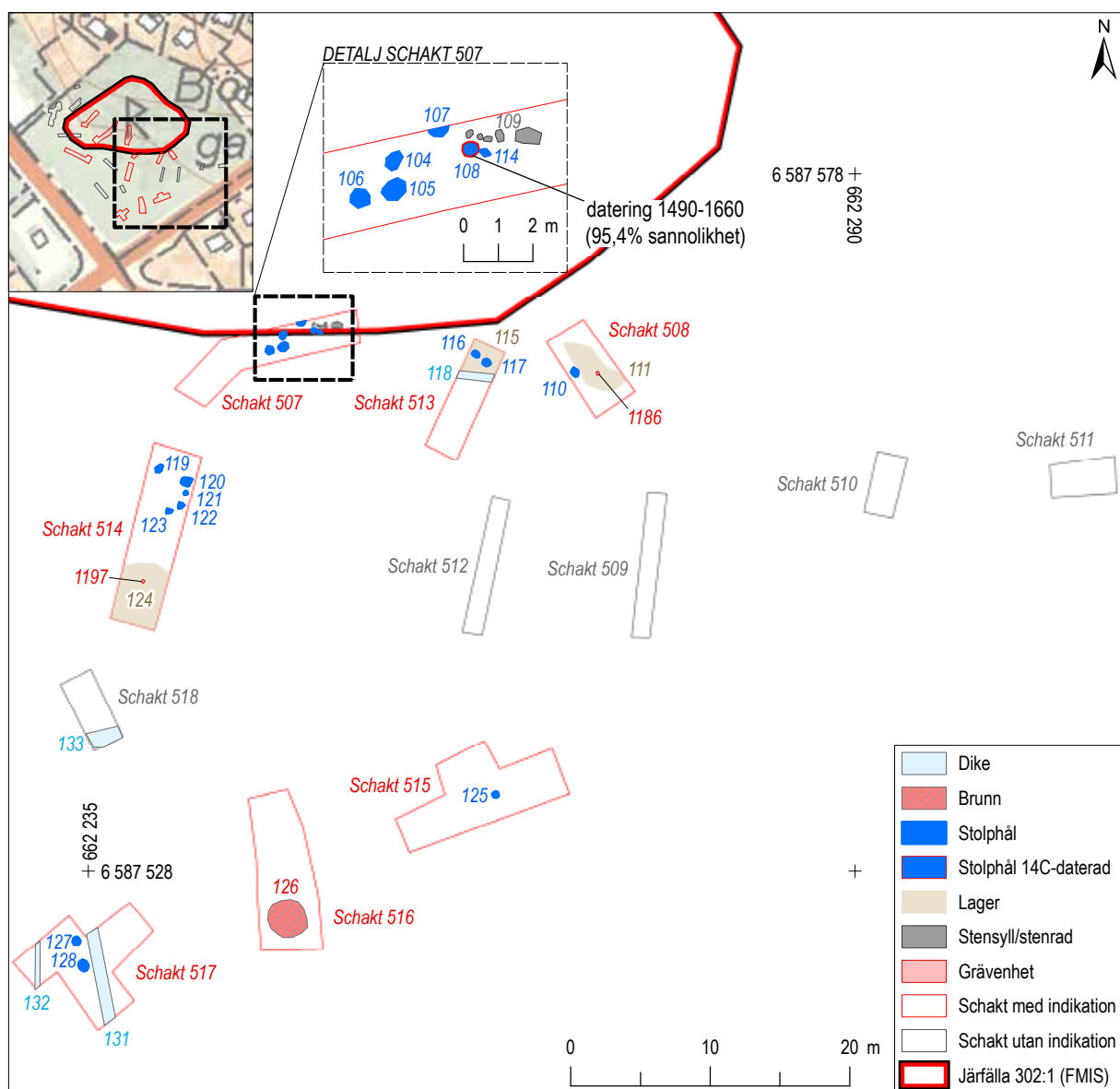
som ett fundament till en yttre ingångskonstruktion. Även dessa konstruktioner täcktes av ett fyndförande raseringslager där rödgods och flintgods (figur 16) samt ett fragment av en spatel av järn påträffades och bidrar till dateringen av kontexten till tidigast andra halvan av 1700-talet. I södra delen av schakt 504 framkom en stenrad som utgör en del av en terrasering av impedimentets södra slänt. Denna kan anses fortsätta utanför schaktet mot öst där den tycks knyta an mot den påträffade husgrundens norra långsida,

Figur 15. Keramik från lager 151 i schakt 505. Skala 1:1.

Figur 16. Keramik från lager 162 i schakt 506. Skala 1:1.

Figur 17. Anläggningar i sydöstra delen av Järfälla 302:1, skala 1:500. Detalj med schakt 507, skala 1:200. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:5 000.

Figur 18. Stolphål 107 och 108 samt stenrad 109. Foto från syd.

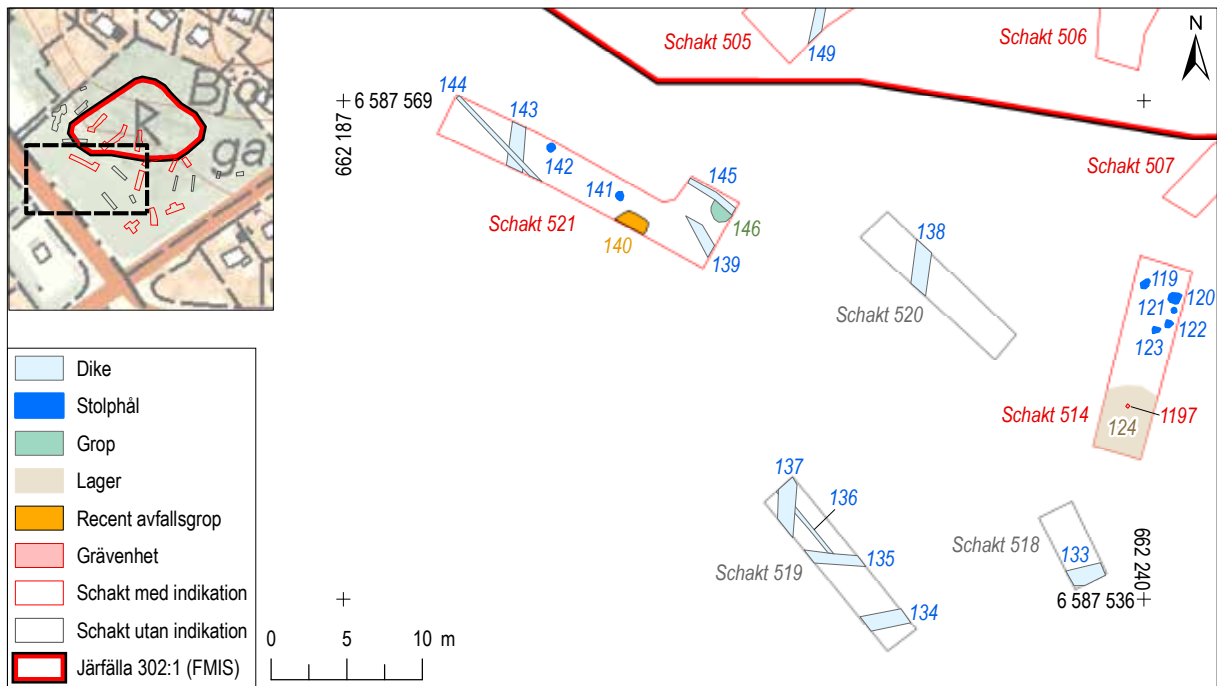
Figur 20. Två av de fynd som framkom vid metalldetekteringen av matjorden. En del av en sölja (1:250:1) i schakt 507 och en knapp med blommotiv i relief (1:699:1) i schakt 514.

och följaktligen bör höra samma med 1700-talets gårdsstruktur.

Fyra schakt upptogs väster därom (501, 502, 503, 522) där endast recenta störningar i form av avfallsgropar med 1900-talsfynd, utfyllnad till en modern vägbank, urschaktade ytor, ett fyndtomt koligt lager som ger ett sentida intryck samt i schakt 502 sentida huslämningar (se ovan).

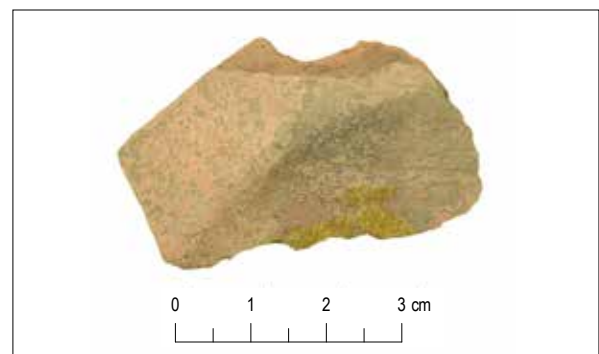
Schakt 507, 508, 513 och 514 (figur 17) placerades i impedimentets övergång till grässlätt sydöst om den påträffade husgrunden. Här framkom flera stenskodda stolphål, vilka ligger i anslutning till fyndförande lager, samt i schakt 507 en sten-

rad som kan utgöra antingen en terrassering eller en syllgrund. Det var inte möjligt att utvidga detta schakt för att bestämma funktion då träd med högre naturvärde fanns i direkt anslutning och då skulle ha skadats. Ett av de stenskodda stolphålen (108) i schakt 507 undersöktes och material för C¹⁴ samlades in. Resultatet gav en datering till 1490-1660 cal AD (2 sigma 95,4% sannolikhet), med en 64,6% sannolikhet för 1490-1600 cal AD. Det är med andra ord troligt att stolphålen och lagerna i anslutning representerar 1500-talets gårdsstruktur och gårdstomtens bebyggelseläge kan därmed beläggas till tiden innan kartmaterialet. Schakten upptagna direkt syd och öst härom (509, 510, 511, 512) var tomma.

Figur 19. Anläggningar i sydvästra delen av Järfälla 302:1, skala 1:500. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:5 000.

Flera av schakten upptagna i grässlätten i syd var tomma eller innehöll endast diken (518, 519, 520) (figur 19). I några (515, 516, 517, 521) (figur 17 och 19) framkom dock enstaka anläggningar. Dessa utgjordes av spridda stolphål och en möjlig brunn. Där stolphål påträffades utvidgades schakten för att undersöka ifall de kunde kopplas till någon huskonstruktion. Dessa visade sig dock ligga enskilda och bör snarare knytas till perifer aktivitet från gårdstomten. I ytan av den möjliga brunnen framkom en skärva yngre rödgods (figur 21) samt planglas, vilket indikerar att anläggningen tillhör någon av gårdstomtens brukningsfaser.

Figur 21. Keramik av yngre rödgods (fnr 126:964:1) som påträffades i brunn 126 i schakt 516, skala 1:1.

SLUTSATS OCH DISKUSSION

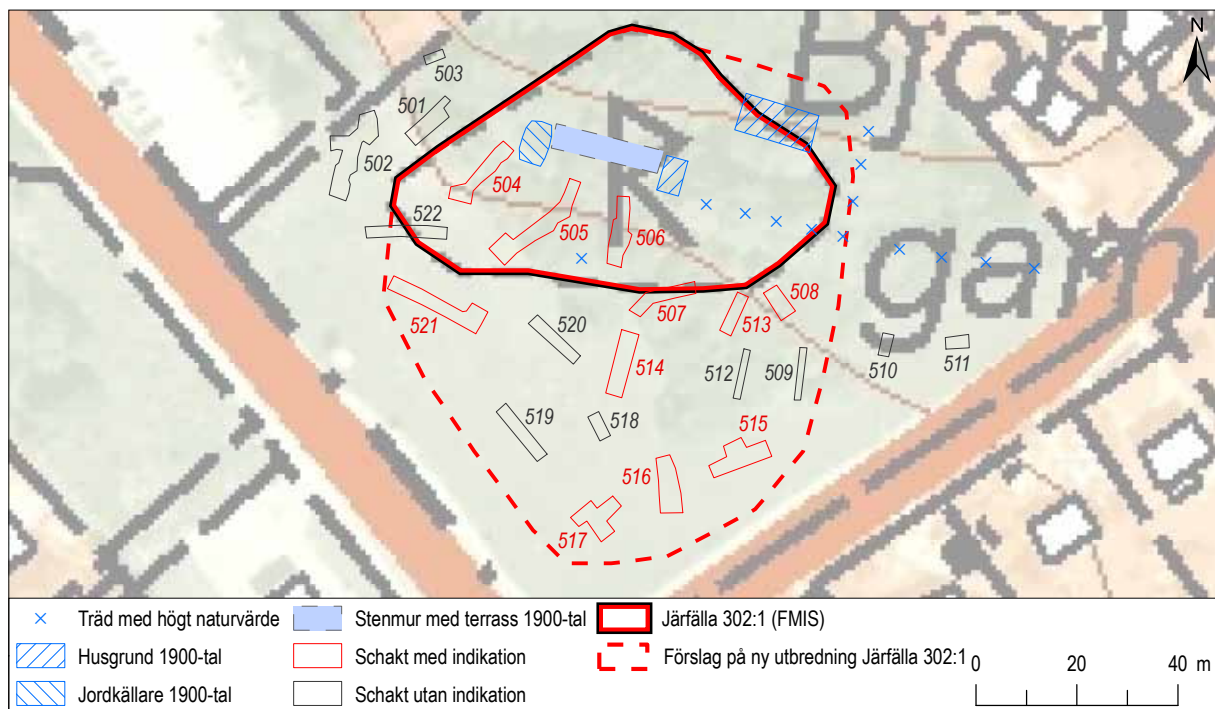
Utifrån arkivmaterial vet vi att Björkeby gårdstomt existerade redan under första halvan av 1300-talet, men där nuvarande bebyggelse kan beläggas först med den geometriska avmätningen 1636. I och med C^{14} -dateringen av ett av de påträffade stolphålen (108) till 1490-1660 e.Kr. (med 95,4% sannolikhet) kan gårdsläget nu med hög sannolikhet beläggas från 1500-tal. Gårdsstrukturen under 1600-talet redovisas endast schematiskt i kartmaterialet som en byggnad på ett gårdstun omgärdad av åker, hag- och

ängsmark. Först med 1773 års storskitte ges en mer detaljerad bild av gården med ett flertal byggnader i en kvadratisk planläggning. Denna gårdsstruktur förändras någon gång under 1800-talet till att endast utgöras av en mangårdsbyggnad och några uthus, utmärkta på den Häradsökonomiska kartan från tidigt 1900-tal. Dessa byggnader står fram till övergivandet av Björkeby gård på 1960-talet och de kunde alla identifieras utifrån karteringen och sökschaktningen.

Sökschaktningen kunde tydligt avgränsa fornlämningen i väst där ett flertal schakt endast uppvisade recenta konstruktioner och anläggningar kopplade till 1900-talets närvaro på platsen (figur 22). Även i öst visar flera tomma schakt upptagna i grässlätten på gårdstomtens yttre begränsning. På grund av högre naturvärden i detta område, i form av lindallén och den buffertzonen som var tvungen att hållas för att inte skada dess rötter, fanns här ingen möjlighet att ta upp schakt i impedimentsmarken närmare de kända lämningarna. Därmed är det inte klarlagt exakt var fornlämningen tar vid i detta område. Utiifrån resultaten från karteringen och påträffade lämningar i övriga schakt kan man dock sluta sig till att bebyggelsen främst koncentreras till impedimentets sluttning, dvs. ca 5–10 meter nord/nordväst om de tomma schakten 510 och 511, där följaktligen den östra gränsen för fornlämningen torde återfinnas. I

syd var det framförallt schakten upptagna i änden av impedimentets sluttning som uppvisade tydliga konstruktioner från den historiska gårdstomten, här representerade av en byggnad, med tillhörande konstruktioner och lager, en terrassering samt stenskodda stolphål med fyndförande kulturlager. Utöver ett flertal diken och ett troligt recent lager framkom i de sydligaste schakten upptagna i grässlätten endast spridda anläggningar och en möjlig brunn, vilka sannolikt utgör perifer aktivitet från gårdstomten.

Antalet fynd i matjorden avtar och försvinner i väst, syd och öst i takt med att anläggningsfrekvensen i schakten tunnar ut. Resultatet från strategin att metalldetektera all matjord och torv i de upptagna schakten stärker följaktligen bedömningen om fornlämningens utbredning.

Figur 22. Resultat från karteringen och sökschaktningen, samt förslag på ny utbredning av Järfälla 302:1. Fastighetskartan, skala 1:1 500.

REFERENSER

Litteratur

Evanni, L., Hamilton, J., Runer, J. & Lindwall, L. 2013. *Gravfält och gårdstomt vid Äggelunda*. Arkeologisk undersökning. UV Rapport 2013:86.

Gustafsson, L. 1957. *Järfällaboken*. Stockholm.

Lindberg, M. & Lingström, M. 2016. Systematisk metalldetektering inom exploateringsarkeologin. *Fornvännen* 111. s. 118–126.

Arkiv och register

FMIS – Fornminnesregistret

Järfälla kommuns bildarkiv

Samla – Riksantikvarieämbetets digitala öppna arkiv

SHM – Statens Historiska museum

Historiska kartor

LMS A48-4:a10:20

Stockholms län, Järfälla sn
Björkeby nr 1
Geometrisk avmätning 1636

LMS A14:103

Stockholms län, Järfälla sn
Björkeby nr 1
Geometrisk avmätning 1687

LMS A48-4:2

Stockholms län, Järfälla sn
Björkeby nr 1
Storskifte 1773

RAK J112-75-13

Stockholms län, Järfälla sn
J112-75-13 Svartsjö
Häradsekonomiska kartan
ca 1901–1906

LMS = Lantmäteristyrelsens arkiv

RAK = Rikets allmänna arkiv

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnummer:	2997
Länsstyrelsens dnr:	43112-32854-2015
Datum för beslut:	2016-07-07
Uppdragsgivare:	Järfälla kommun
Län:	Stockholm
Socken:	Järfälla
Kommun:	Järfälla
Fastighet:	Björkeby 1:2
Typ av undersökning:	Arkeologisk förundersökning
Undersökningstid (fält):	15–19 maj 2017
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdsystem:	RH2000
Projektledare och rapportansvarig:	Anders Bornfalk Back
Fältpersonal:	Anders Bornfalk Back, Peter Sillén
Markentreprenad/grävmaskinist:	Solna lastbilscentral/Kristoffer Larsson
Planer och layout:	Ida Söderström
Kvalitetsgranskning:	Linda Lindwall
Fynd:	Tillvaratagna fynd har kasserats efter analys

BILAGA 1. SCHAKTBESKRIVNING

Schakt-nr	Storlek (m)	Djup (max) (m)	Beskrivning
501	10,8 x 3,4	0,45	Schakt upptaget i brant sydlig slänt i övergång mot grässlätt. Torvlagret ca 0,15 m. Urschaktat i norra änden (160, grävdes ej i botten). Syd om detta påförda material i form av sandig grus och omrörda massor, ca 0,2 m tjockt. Under detta störning (101). Steril i form av sand i syd och sandig grus med inslag av sten i norr. Metalldetektering resulterade i recent material.
502	18,9 x 3,7	0,70	Schakt upptaget i nordsydlig riktning, utvidgat i väst och något i norr. I centrala och norra halvan torv upp mot 0,15 m, i syd matjord ca 0,35 m tjockt. Påträffade kontexter 154, 155, 156 och 157 bildar en husgrund med terrassering där fyndmaterialet tyder på en 1900-talsdatering (glasflaskor, järnskrot, bakelit etc). Ett betongfundament ansluter till schaktet i öst (158) och en sentida vägbank i väst (159). Steril i syd i form av blålera, i norr av sandig och grusig morän. Metalldetekteringen resulterade i recent material.
503	4 x 2	0,20	Schakt upptaget i utskjutande del av vägbank (159), för att undersöka huruvida den utgjorde del av vägbanken eller annan konstruktion. Torv ca 0,15 m under detta påförda massor av grus, sten i storleken 0,15 x 0,15m, samt klumpar av asfalt och rikligt med recent material. den utskjutande delen tolkas som del av vägbanken. Schaktet ej grävt till steril.
504	14,8 x 3	0,45	Schakt upptaget i övergång impediment/grässlätt. Torv i norr ca 0,15 m, i syd matjord upp mot 0,35 m. I norr påträffades en större flat sten i kulturlager 103, innehållandes rödgods från tidigast 1800-tal. I syd påträffades en stenrad (102) som utgör en terrassering som fortsätter mot öst utanför schaktet. Steril i form av sandig morän i norr, grå lera i syd. Metalldetektering av torven resulterade i flera järnföremål, t.ex. tränsbetsel, gångjärn, beslag (fnr 1:150:1).
505	21,5 x 3	0,45	Schakt upptaget i övergång impediment/grässlätt i sydlig sluttning. Schaktet utvidgat i syd samt viker av mot sydväst för att undvika träd klassat som högt naturvärde. Torvlagret i norr ca 0,15 m, i syd matjord ca 0,25–0,35 m. I norr påträffades väglämning i form av stråk av hårt packat grus (152). Söder om detta påträffades kontexter som bildar en husgrund (113, 151, 153), där fynden tyder på en 1700-talsdatering (rödgods, fajans osv). Söder om detta kulturlager (150), stolphål (129, 139) och ett dike (149). Steril i syd av ljusgrå lera, i norr av orangebrun sandig morän. Metalldetekteringen av torven resulterade i en del av en fotogenlampa (fnr 1:989:1).
506	14 x 2,5	0,45	Schakt upptaget i svag sydlig sluttning. Torven ca 0,15 m. I norr påträffades rest av väg i form av hårt packad grus (168) samt ett urbunnet störhål (167). Söder om detta kontexter (112, 161, 162) som sannolikt utgör fortsättning av husgrunden i schakt 505. Schaktet ej möjligt att utvidga på grund av höga naturvärden i anslutning. Steril sandig morän i norr, grå lera i syd.
507	14 x 2,4	0,55	Schakt upptaget i övergång impediment/grässlätt vid kanten av fruktträdgård. Matjord ca 0,2 till 0,3 m tjockt. Under detta ett flertal stolphål (104, 105, 106, 107, 108 (undersökt) och 114) samt en stenrad (109). Steril av grå lera. Metalldetekteringen av matjorden resulterade i en sölja av kopparlegering (fnr 1:250:1). Även fynd av rödgods (fnr 1:251:1) samt en järnring och kniv (fnr 1:299:1) i matjorden.
508	6,7 x 3,5	0,45	Schakt upptaget i svagt sydlig sluttning i övergången impediment/grässlätt, i kanten av fruktträdgård. Matjord ca 0,2–0,25 m. Under detta stolphål (110) samt kulturlager (111). Steril i form av ljusgrå något siltig lera. Metalldetektering av matjorden resulterade i en knapp (fnr 1:591:1) samt järnspik.
509	10,5 x 1,5	0,50	Schakt upptaget i grässlätt i fruktträdgård. Matjord runt 0,35 m. Under detta steril i form av grå lera. Inga anläggningar påträffade. Metalldetekteringen av matjorden gav inga fynd.
510	4,5 x 2,5	0,55	Schakt upptaget i grässlätt. Matjord mellan 0,3 och 0,4 m. Steril av grå siltig lera. Metalldetekteringen av matjorden gav inga fynd.
511	4,7 x 2,5	0,60	Schakt upptaget i grässlätt. Matjord mellan 0,45 och 0,5 m. Under detta steril av grå lera. Metalldetekteringen resulterade i en blysmälta (fnr 1:678:1). Även fynd av troligt flintgods (fnr 1:679:1) i matjorden.
512	10 x 1,4	0,55	Schakt upptaget i grässlätt i fruktträdgård. Matjord ca 0,35 m. Under detta steril i form av grå lera. Metalldetekteringen av matjorden gav inga fynd.
513	8,5 x 2,5	0,50	Schakt upptaget i övergång impediment/grässlätt. Matjord, ca 0,25–0,35 m. Under detta påträffades två stolphål (116, 117), ett dike (118) och ett lager (115). Steril i form av grå lera. Fynd av troligt flintgods (fnr 1:628:1) i matjorden.
514	12,5 x 3,2	0,45	Schakt upptaget i grässlätt. Matjord mellan 0,3–0,4 m. Under detta steril i form av grå lera. Fem stolphål (119, 120, 121, 122, 123) och ett sotigt lager (124) påträffade. Metalldetektering av matjorden resulterade i en knapp i kopparlegering (fnr 1:966:1).
515	12,2 x 3,5	0,45	Schakt upptaget i grässlätt. Matjord, ca 0,35 m. Ett stolphål påträffades (125). Schaktet utvidgades vid detta utan att påträffa ytterligare anläggningar. Steril i form av grå lera. Metalldetekteringen av matjorden resulterade i ett bleck av kopparlegering (fnr 1:963:1).
516	10,7 x 3	0,65	Schakt upptaget i grässlätt. Matjord ca 0,35 m. Schaktet utvidgat i syd där en större nedgrävning påträffades (126), som kan utgöra en möjlig brunn. Steril i form av grå lera. Metalldetektering av matjorden gav inga resultat.
517	7,8 x 3,5	0,50	Schakt upptaget i grässlätt. Matjord ca 0,3 m. Två stolphål (127, 128) och två diken (131, 132) påträffade. Steril i form av grå lera. Metalldetekteringen av matjorden gav inga resultat.

Bilaga 1. Schaktbeskrivning, forts.

Schakt- nr	Storlek (m)	Djup (max) (m)	Beskrivning
518	5,3 x 2,5	0,55	Schakt upptaget i grässlätt. Matjord ca 0,35 m. Ett dike påträffat (133). Under detta steril i form av grå lera. Metalldetektering av matjorden gav inga resultat.
519	13 x 2,5	0,45	Schakt upptaget i grässlätt. Matjorden ca 0,5 m tjock. Flertalet diken påträffade (134, 135, 136, 137). Steril i form av grå lera. Metalldetekteringen av matjorden gav inga resultat. Ett oorerat kritpipsskaft påträffades i matjorden.
520	12 x 2,4	0,60	Schakt upptaget i grässlätt. Matjord ca 0,4–0,45 m. Ett dike påträffat (138). Steril i form av grå lera. Metalldetekteringen av matjorden resulterade i ett fragmenatriskt handtag till bestick av tenn (fnr 1:968:1). Även rödgods och troligt flintgods (fnr 1:967:1) och del av bestick (fnr 1:968:1) i matjorden.
521	19,7 x 2,8	0,50	Schakt upptaget i grässlätt. Matjorden ca 0,3 m. Två stolphål (141, 142), en grop (146), en sentida avfallsgrop (140) samt ett flertal diken (139, 143, 144, 145) påträffades. Steril av grå lera med inslag av blålera. Metalldetekteringen av matjorden gav inga resultat. Fynd av rödgods (fnr 1:969:1) och ett oorerat kritpipsskaft (fnr 1:1203:1) i matjorden.
522	16,5 x 2,5	0,60	Schakt upptaget i en mot väst sluttande grässlätt. Matjorden ca 0,3 m. En recent störning i form av en grop (147) och ett större fyndtomt sotigt och koligt lager (148), som gav ett sentida intryck. Steril av grå lera som övergår till blålera i väst.

BILAGA 2. ANLÄGGNINGSBESKRIVNING

Kontext-nr	Typ	Beskrivning	Tolkning
101	Störning	Urschaktad yta, ca 2,8 x 2,5 m, och utfyllt med bitvis myllig brun silt, sand och grus. Rikligt med recent material i form av kakelplattor, järnskrot, djurben osv.	Störning från sentida aktivitet
102	Stenrad	Stenrad med sten i storlek 0,3 x 0,3 m till 0,9 x 0,65 m tätt lagda i Ö-V riktning. Denna fortsätter utanför schaktet i öst och tycks ansluta till husgrund i schakt 504. Fynd av en tränsbetsel till häst, gångjärn och annat fragmentariskt järn (fnr 1:150:1) i torven i anslutning till stenarna.	Terrassering
103	Lager	Brungrå siltig grus med småsten. Hårt packat. Fläckvis något koligt med enstaka bitar tegelkross. En större flat sten (0,7 x 0,4 m) ligger i lagret. Fynd av rödgods från tidigast 1800-tal (fnr 103:1007:1) och enstaka obrända ben.	Utfyllnadsmaterial med sylvsten till sentida huskonstruktion
104	Stolphål	Mörkfärgning, 0,6 x 0,55m, med uppstickande sten i storleken 0,2 x 0,15 m.	Stenskott stolphål
105	Stolphål	Mörkfärgning, 0,75 x 0,7m, med uppstickande sten i storleken 0,2 x 0,2 m.	Stenskott stolphål
106	Stolphål	Mörkfärgning, 0,6 x 0,5 m, med uppstickande sten i storleken 0,25 x 0,2 m.	Stenskott stolphål
107	Stolphål	Mörkfärgning, 0,65 x 0,6 m, med uppstickande sten i storleken 0,15 x 0,15 m. Halva anläggningen fortsätter in i schaktkant.	Stenskott stolphål
108	Stolphål	Sektionsundersökt. 0,65 x 0,6 m. 0,38 m djup. Fyllning av grå lerig silt med inslag av småsten. Välbevarad skoning med sten runt 0,2 x 0,15 m. Skålformad, inget tegel i fyllningen. Vid undersökning framkom stolphål 114 i sydöst (till vilken 108 kan utgöra en omstolpning). ¹⁴ C-daterad: 1490-1600 cal AD, 64,6% sannolikhet; 1490-1660 cal AD, 2 sigma 95,4% sannolikhet.	Stenskott stolphål
109	Stenrad	Fem stenar i rad i Ö-V riktning, 2,2 m lång och 0,45 m bred. Stenarna mellan 0,3 x 0,3 m till 0,7 x 0,45 m stora. Ligger i svag sydlig sluttning. Ej möjligt att utvidga schaktet pga högt naturvärde i anslutning.	Terrassering alternativt sylvstenar till huskonstruktion.
110	Stolphål	Mörkfärgning, 0,75 x 0,45 m, med uppstickande stenar i storleken 0,15 x 0,15 m.	Stenskott stolphål
111	Lager	Gråbrun lera med fryk av kol och bränd lera, något större bitar tegelkross. 5 x 1,7 m. 0,05 till 0,08 m tjockt. Fynd av eldslagningsflinta (fnr 111:592:1), järnspikar och järnfragment. Grävnetet 1186 togs för att undersöka tjocklek.	Kulturlager
112	Stenpackning	Stenpackning, 2,3 x 2,1 m, av tätt liggande stenar i storleken 0,15 x 0,15 m till 0,35 x 0,25 m. Förekomst av tegelkross. Möjlig sylv (161) i väst tycks ansluta till stenpackningen.	Möjligt fundament till ingångskonstruktion till hus
113	Stensyll	Stenrad med sten i storleken 0,2 x 0,2 x 0,15 m till 0,75 x 0,4 x 0,25 m. Bildar en vinkel Ö-V (3 m lång) och N-S (4,7 m lång). Fortsätter in i schaktkant i öst. Ett skikt i syd. Möjliga flera skikt under marknivån i Ö-V sträckningen då denna är ca 0,25 m högre än stenradens sydligaste del. Inom stenraden en packning (153). Lager 152 överlagrar stenraden.	Stensyll till huskonstruktion, västra gavel och del av norra långsida
114	Stolphål	Mörkfärgning, 0,4 x 0,3 m, som framkom vid sektionsundersökning av stolphål 108. Endast undre halvan av anläggningen bevarad och utgjordes av en rundad mörkfärgning, åtminstone 0,25 m under marknivån (ej undersökt).	Stolphål. 108 är dess omstolpning
115	Lager	Grå lera, fryk av kol och bränd lera. Fynd av en slät knapp i kopparlegering (623). Lagret avgränsas i syd av dike 118.	Kulturlager
116	Stolphål	Mörkfärgning, 0,55 x 0,45 m, med uppstickande sten i storlek 0,15 x 0,1 m.	Stenskott stolphål
117	Stolphål	Mörkfärgning, 0,6 x 0,5 m, med uppstickande sten upp mot 0,2 x 0,15 m.	Stenskott stolphål
118	Dike	Fyllning av grå lera som påminner om lager 115 i norr. 0,55 m brett.	Dike. Kan utgöra gräns för aktivitet som avsatt lager 115 i norr då lagret inte finns syd om diket
119	Stolphål	Mörkfärgning, 0,65 x 0,45 m, med flertalet stenar upp mot 0,15 x 0,15 m.	Stenskott stolphål
120	Stolphål	Mörkfärgning, 0,9 x 0,7 m, med flertalet stenar upp mot 0,15 m.	Stenskott stolphål
121	Stolphål	Mörkfärgning, 0,3 x 0,28 m, med tre uppstickandes stenar, upp mot 0,25 x 0,15 m.	Stenskott stolphål
122	Stolphål	Mörkfärgning, 0,45 x 0,4 m, med fem uppstickande stenar i ytan, ca 0,1–0,2 m stora.	Stenskott stolphål
123	Stolphål	Mörkfärgning, 0,45 x 0,35 m, med fyra stenar i ytan, ca 0,12–0,3 m stora.	Stenskott stolphål
124	Lager	Lerig silt, inslag av grus. 0,08 m tjockt. Rikligt med sot och fryk av kol. Även fryk och 3 cm-bitar av bränd lera, tegelkross och mindre fragment av bränt ben. Förekomst av mindre stenar, ca 0,05 x 0,05 m. Inga uppenbara skärvinga. Grävnetet 1197 togs upp för att undersöka tjocklek. Metalldekteking av lagret gav inga utslag.	Lager med oklar tillblivelse
125	Stolphål	Mörkfärgning, 0,55 x 0,5 m, av gråbrun lera med två uppstickande stenar, upp mot 0,25 x 0,2 m.	Stenskott stolphål

Bilaga 2. Anläggningsbeskrivning, forts.

Kontext- nr	Typ	Beskrivning	Tolkning
126	Nedgrävning	Större mörkfärgning, 2,8 x 2,65 m, av gråbrun lera. Flertalet rundade stenar i plan runt 0,25 x 0,25 m. Fynd av yngre rödgods (fnr 126:964:1) och planglas (fnr 126:965:1) i plan. Undersökning med jordsond gav ett djup på minst 0,3 m (ej möjligt att sondera djupare pga för hård lera).	Brunn?
127	Stolphål	Oregelbunden mörkfärgning, 0,3 x 0,25 m, med ett par stenar upp mot 0,25 x 0,1 m.	Stolphål? Något osäker, möjligen stört av plog och endast botten bevarad.
128	Stolphål	Mörkfärgning, 0,8 x 0,75 m, av mörkgrå lera med flertalet stenar upp mot 0,25 x 0,1 m.	Stenskott stolphål
129	Stolphål	Mörkfärgning, 0,53 x 0,4 m, med sten i storlek 0,15 x 0,1 m.	Stenskott stolphål
130	Stolphål	Mörkfärgning, 0,45 x 0,45 m, med stenar upp mot 0,12 x 0,12 m. Även en tegelsten som skoning.	Stenskott stolphål
131	Dike	-	Dike
132	Dike	-	Dike
133	Dike	-	Dike
134	Dike	-	Dike
135	Dike	-	Dike
136	Dike	-	Dike
137	Dike	-	Dike
138	Dike	-	Dike
139	Dike	-	Dike
140	Grop	Mörkfärgning, 1,5 x 0,7 m, med flertalet sten mellan 0,1 x 0,1 till 0,25 x 0,2 m. Trärester i plan, sannolikt från störar. Tegelkross, även vissa skörbrända stenar.	Avfallsgrop
141	Stolphål	Mörkfärgning, 0,45 x 0,37 m, med en sten i ytan, ca 0,2 m stor.	Stenskott stolphål
142	Stolphål	Mörkfärgning, 0,5 x 0,4 m, av mörkbrun lera.	Stolphål
143	Dike	-	Dike
144	Dike	-	Dike
145	Dike	Skär grop 146 i syd.	Dike
146	Grop	Mörkfärgning, 1,5 x 1 m. Skärs av dike 145 i norr.	Grop
147	Störning	Störning endast avgränsad västerut. 4,7 x 2,5 m. Innehöll rikligt med sten ca 0,1–0,3 m stora, och trärester. Även 1900-talsporslin och järnskrot. Skar ett sotigt och koligt lager (148) i väst.	Recent störning
148	Lager	Sotigt och koligt lager. Fyndtomt. Skars av störning 147 i öst. Gav ett sentida intryck. Metalldetekteringen gav inga utslag.	Lager, oklar tillblivelse.
149	Dike	-	Dike
150	Lager	Siltig lera, något grusig. 0,11 m tjockt. Enstaka småsten och stenar upp mot 0,07 x 0,07 m. Förekomst av tegelkross och bränd lera, samt fnyk av kol. Fynd av järnverktyg med egg (fnr 150:981:1), buteljglas (fnr 150:981:2) och glassmälta (fnr 150:981:3). Grävenhet 1193 togs upp för att undersöka tjocklek.	Kulturlager. Sannolikt aktivitetslager/gårdslager knutet till syllhus 113
151	Lager	Undersökt. Grusig sand, enstaka sten upp mot 0,1 x 0,2 m och tegelkross. 0,1–0,15 m tjockt. Fynden tyder på en datering till 1700-tal: fajans och yngre rödgods (fnr 151:987:1), järnspikar (fnr 151:988:3), glas (fnr 151:988:1), hästsko (fnr 151:988:2), en hästkosömm (fnr 151:988:4) samt obränt ben (fnr 151:988:5). Överlagrar syll 113 och packning 153.	Raseringslager av syllhus 113
152	Väg	Två stråk av grus med enstaka stenar, runt 0,07 x 0,07 m. Hårt packat.	Väggrest (hjulspår)
153	Stenpackning	Stenpackning, 1,4 x 1,25 m, av tätt packade stenar upp mot 0,2 x 0,2 m, både skärviga och rundade. Enstaka fragmentariska tegelstenar. Överlagras av lager 151.	Spisfundament?
154	Lager	Sandig grus, rikligt med sten upp mot 0,2 x 0,2 m. Tegelkross, murbruk och recenta föremål (dollarpipa, järnskrot, plast mm).	Rasering av sentida byggnad
155	Stenpackning	Stenpackning, 2,5 x 2,2 m, med sten runt 0,25 x 0,2 m med grus och sand mellan dem. Även fragmentariska tegelstenar och murbruk.	Spisfundament till sentida byggnad
156	Stensyll	Gles rad av en handfull sten, runt 0,4 x 0,4 m stora.	Syll till sentida byggnad
157	Stenpackning	Terrassering i sydlig slänt med sten upp mot 0,9 x 0,7 m stora. Ihopblandat med sandig grus och mindre stenar. Fynd av obränt ben, järnfragment och flaskor från 1960-tal.	Terrassering till sentida byggnad

Bilaga 2. Anläggningsbeskrivning, forts.

Kontext- nr	Typ	Beskrivning	Tolkning
158	Störning	Gjutet fundament uppstickandes ca 0,15 m över markytan. Knyter an till lämning av sentida byggnad i schakt 502.	Farstubro till sentida byggnad?
159	Störning	N-S förhöjning längs kanten av fastigheten. Knyter an till Byleden i syd. Schakt 502 och 503 berörde förhöjningen som visade sig bestå av grus, sten, klumpar av asfalt och recent material.	Vägbank
160	Störning	Yta i sydlig slänt/brant som förefaller störd. Bitivs kraftigt beväxt. Branta kanter i nord, rikligt med recent material i och i anslutning. Schakt 501 berörde ytan i syd; tydlig nedgärningskant med myllig fyllning och recent material påträffat. Ej grävd i botten.	Störning, urschaktad yta. Troligen uppkommit vid borttagande av sentida byggnad som låg strax öst härom (i schakt 504).
161	Stenrad	Stensamling med sten runt 0,3 x 0,25 m stora. Tycks ligga i fortsättningen av syll 113. Ej möjligt att utvigda pga kulturmiljövåxter i anslutning. Stenpackning 112 ansluter i öst.	Syll? Fortsättning av syll 113?
162	Lager	Undersöktes och borttogs i norr då det överlagrade konstruktioner 112 och 161. Stenar runt 0,3 x 0,2 m blandat med grus, sand och småsten. Koncentration av stenar i dess centrala del. Grävenhet upptogs i syd för att undersöka tjocklek. Fynd av yngre rödgods, flintgods och möjlig fajans (fnr 162:1149:1) och ett fragment av en möjlig spatel av järn (fnr 162:1150:1) ger en grov datering till andra halvan av 1700-talet. Grävenhet 1151 upptogs för att undersöka tjocklek i syd.	Raseringslager
163	Husgrund	Stenar ihopfogade med murbruk. Ca 7,5 x 5,3 m. Rikligt med kol och sot tyder brand.	Husgrund. 1900-tal.
164	Stenmur	Kallmur av sten upp till 0,7 x 0,5 x 0,4 m stora. Upp till tre bevarade skikt, ca 0,65 m hög. Muren fungerar som en terrassering för ytan direkt norr om denna.	Kallmurad stenmur. Tillhör 1900-talets bebyggelsestruktur.
165	Jordkällare	Stenarna som bildar väggarna ihopfogade med murbruk.	Jordkällare. 1900-tal
166	Husgrund	Stenarna ihopfogade med murbruk. Ca 16 x 7,3 m. Östra gaveln synlig, resten bitivs kraftigt övertorvad. Tegelkross synligt i väst.	Husgrund. Mangårdsbyggnad, 1900-tal.
167	Störhål	Kolig mörkfärgning, 0,08 x 0,08 m.	Störhål
168	Väg	Lager av hårt packat grus. Del av väg 152.	Väg

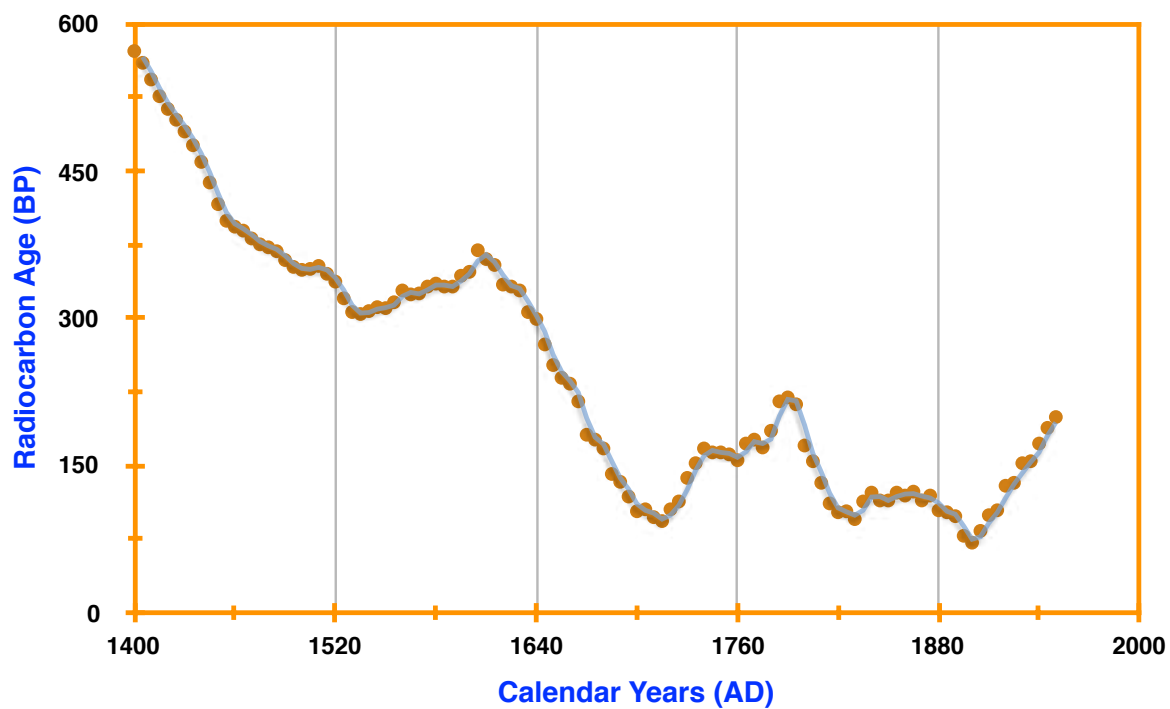
BILAGA 3. FYNDTABELL

Fyndnr	Schakt-nr	Objekt	Material	Antal	Beskrivning	Hantering
1:150:1	504	Bruksföremål	Järn	6	Betsel, gångjärn, beslag samt fragmentariskt järn. Framkom i matjorden.	Återdeponerad
1:250:1	507	Sölja	Kopparlegering	1	Fragmentarisk, endast del av ramen bevarad. 42 x 29 mm. Framkom i matjorden.	Återdeponerad
1:251:1	507	Kärl	Rödgods	1	Yngre rödgods. Bottendel av kärl, gul glasering fläckvis på ut- och insidan. Framkom i matjorden.	Gallrad
1:299:1	507	Kniv, ring	Järn	2	Tånge och del av blad. 85 mm. Ringen 39 mm. Framkom i matjorden.	Återdeponerad
1:591:1	508	Knapp	Kopparlegering	1	Platt med förhöjning i centrum, ögla på baksidan. 21 mm/diameter. Framkom i matjorden.	Återdeponerad
1:628:1	513	Kärl	Flintgods?	1	Mindre skärva med vit glasering. Botten av en tallrik. Framkom i matjorden.	Gallrad
1:678:1	511	Smälta	Bly	1	Smält bly. Framkom i matjorden.	Återdeponerad
1:679:1	511	Kärl	Flintgods?	1	Mindre skärva. Vit glasering med ljusgrå inslag. Framkom i matjorden.	Gallrad
1:963:1	515	Bleck	Kopparlegering	1	Svagt konkav. 20 x 17 x 1 mm. Framkom i matjorden.	Återdeponerad
1:966:1	514	Knapp	Kopparlegering	1	Konkav försänkning med blomma(?) i relief i mitten. 17 mm/diameter. Framkom i matjorden.	Återdeponerad
1:967:1	520	Kärl	Rödgods, flintgods	3	Yngre rödgods, mindre skärva med mörkgul flammig glasering. Även två mindre skärvor troligt flintgods med vit glasering. Framkom i matjorden.	Gallrad
1:968:1	520	Bestick	Tenn	1	Fragment, änden av handtag. Framkom i matjorden.	Återdeponerad
1:969:1	521	Kärl	Rödgods	2	Yngre rödgods. Två mindre skärvor varav den ena utgör botten av ett kärl. Framkom i matjorden.	Gallrad
1:989:1	505	Fotogen-lampa	Kopparlegering	1	Fragmentarisk. Framkom i matjorden.	Återdeponerad
1:1203:1	521	Kritpipa	Lera	1	Fragment av skaft. Oornerad. 9 mm/diameter. Rökkana-lens diameter: 3 mm. Framkom i matjorden.	Gallrad
103:1007:1	504	Kärl	Rödgods	3	Yngre rödgods. Tidigast 1800-tal.	Gallrad
111:592:1	508	Flinta	Sten	1	Eldslagningsflinta	Återdeponerad
115:623:1	513	Knapp	Kopparlegering	1	Platt och slät	Återdeponerad
126:964:1	516	Kärl	Rödgods	1	Yngre rödgods. Mörkgul glasering på utsida av botten.	Gallrad
126:965:1	516	Planglas	Glas	3	Fönsterglas. Ljusgrönt.	Återdeponerad
150:981:1	505	Verktyg	Järn	1	Blad med egg (kniv?)	Återdeponerad
150:981:2	505	Kärl	Glas	1	Botten av flaska	Gallrad
150:981:3	505	Smälta	Glas	1	Glassmälta	Återdeponerad
151:987:1	505	Kärl	Fajans	1	En mindre skärva fajans med mörkblå dekor	Gallrad
151:987:2	505	Kärl	Rödgods	6	Sex skärvor yngre rödgods	Gallrad
151:988:1	505	Kärl	Glas	1	Botten av flaska	Gallrad
151:988:2	505	Hästsko	Järn	1	Fragmenatrisk	Återdeponerad
151:988:3	505	Spik	Järn	2	Smidda spikar	Återdeponerad
151:988:4	505	Hästskosöm	Järn	1	Rombisk (vintersömm)	Återdeponerad
151:988:5	505	Ben	Ben	1	Obränt	Återdeponerad
162:1149:1	506	Kärl	Flintgods och fajans(?)	3	Två skärvor flintgods och en mindre skärva möjlig fajans med gråblå dekor	Gallrad
162:1149:2	506	Kärl	Rödgods	4	Fyra skärvor yngre rödgods	Gallrad
162:1150:1	506	Spatel?	Järn	1	Fragmentarisk, endast bladet bevarat	Återdeponerad

BILAGA 4. ¹⁴C-ANALYS

- INTERNATIONAL CHEMICAL ANALYSIS INC. (ICA)

Date Received	July 05, 2017	Material Type	Hazel
Date Reported	August 07, 2017	Pre-treatment	AAA
ICA ID	17C/0712	Conventional Age	290 +/- 30 BP
Submitter ID	PM108:583	Calibrated Aged	Cal 1490 - 1600 AD (64.6%) Cal 1620 - 1660 AD (30.8%)

Bilaga 4. ¹⁴C-analys, forts.

Date Submitted	July 05, 2017	Date Reported	August 07, m2017
QC 1 Sample ID	IAEA C7	QC 2 Sample ID	NIST OXII
QC Expected Value	49.35 +/- 0.50 pMC	QC Expected Value	134.09 +/- 0.70 pMC
QC Measured Value	49.75 +/- 0.20 pMC	QC Measured Value	134.29 +/- 0.50 pMC
Pass?	YES	Pass?	YES

- pMC = Percent Modern Carbon.
- IAEA = International Atomic Energy Agency.

- Calibrated ages are attained using INTCAL13: **IntCal13 and Marine13 Radiocarbon Age Calibration Curves 0–50,000 Years cal BP**. *Paula J Reimer, Edouard Bard, Alex Bayliss, J Warren Beck, Paul G Blackwell, Christopher Bronk Ramsey, Caitlin E Buck, Hai Cheng, R Lawrence Edwards, Michael Friedrich, Pieter M Grootes, Thomas P Guilderson, Hafliði Hafliðason, Irka Hajdas, Christine Hatté, Timothy J Heaton, Dirk L Hoffmann, Alan G Hogg, Konrad A Hughen, K Felix Kaiser, Bernd Kromer, Sturt W Manning, Mu Niu, Ron W Reimer, David A Richards, E Marian Scott, John R Southon, Richard A Staff, Christian S M Turney, Johannes van der Plicht. Radiocarbon 55(4), Pages 1869-1887.*
- Unless otherwise stated, 2 sigma calibration (95% probability) is used.
- Conventional ages are given in BP (BP=Before Present, 1950 AD), and have been corrected for fractionation using the delta C13.

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:2997